

Asia: VN/8636/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi eräiden EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen velvoitteiden toimeenpanosta ja valvonnasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta (TYNK) kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja jättää asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi eräiden EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen velvoitteiden toimeenpanosta ja valvonnasta. Asiantuntijalausunto on koottu yhteistyössä neuvottelukunnan viidentoista Suomessa toimivan tuottajayhteisön kanssa.

Tuottajavastuujärjestelmien kautta kulkee vuodessa yli 2 miljoonaa tonnia jätettä kiertäen takaisin käyttöön ja vahvistaen Suomen kiertotaloutta. Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK haluaa nostaa esiin seuraavat tuottajavastuujärjestelmien toimivuuden kannalta tärkeät kohdat luonnoksesta hallituksen esitykseksi.

Hallituksen esitys koskee tuotemerkintävelvoitteiden osalta niitä tuottajavastuullisia organisaatioita, jotka saattavat markkinoille kriittisten raaka-aineiden asetuksen 28 artiklan 1 kohdassa lueteltuja tuotteita: magneettiresonanssikuvauslaitteita, tuulienergiageneraattoreita, teollisuusrobotteja, moottoriajoneuvoja, kevyitä kulkuneuvoja, jäähdytysgeneraattoreita, lämpöpumppuja, sähkömoottoreita, myös silloin, kun sähkömoottorit ovat osana muita tuotteita, automaattipesukoneita, kuivausrumpuja, mikroaaltouuneja, pölynimureja tai astianpesukoneita

Tuotemerkinnän sisältö määritellään 28 artiklan 1 kohdassa. Sen mukaan tuotteissa on oltava näkyvä, helposti luettava ja pysyvä merkintä, jossa ilmoitetaan, onko näissä tuotteissa yksi tai useampi kestopagneetti tai, jos tuotteessa on yksi tai useampi kestopagneetti, ovatko kyseiset kestopagneetit neodyymi-rauta-boorikestopagneetteja, samarium-kobolttikestopagneetteja, alumiini-nikkeli-kobolttikestopagneetteja tai ferriittikestopagneetteja.

Lisäksi 28 artiklan 3 kohta edellyttää, että 1 kohdassa tarkoitettuja tuotteita markkinoille saattava yritys varmistaa, että tuotteessa tai sen yhteydessä on tietoväline, jos tuote sisältää artiklan kohdan 1 alakohdassa b tarkoitettua kestomagneettia. Tietovälineellä tarkoitetaan asetuksen 2 artiklan 54 kohdan mukaan lineaarista viivakoodia, kaksiulotteista merkkiä tai muuta tunnistetietojen automaattista keruuta tukevaa muotoa, joka on koneellisesti luettavissa. Tietoväline on artiklan 4 kohdan mukaan linkitettävä yksilölliseen tuotetunnukseen.

Asetuksen 29 artiklassa säädetään kestomagneettien kierrätysjärjestelmästä. Sen mukaan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön, joka saattaa markkinoille asetuksen 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja tuotteita, joissa on yksi tai useampi 28 artiklan 1 kohdan b alakohdassa i)-iii) tarkoitettu neodyymi-rauta-boorikestomagneetti, samarium-kobolttikestomagneetti tai alumiini-nikkeli-kobolttikestomagneetti, ja joissa kaikkien tällaisten kestomagneettien kokonaispaino on yli 0,2 kg, on asetettava vapaasti käytettävissä olevalla verkkosivustolla julkisesti saataville tuotteeseen sisältyvissä kestomagneeteissa olevan, kulutusjätteestä talteen otetun neodyymin, dysprosiumin, praseodyymin, terbiumin, boorin, samariumin, nikkeliin ja kobolttin osuus.

Lisäksi asetuksen 26 artiklassa säädetään kiertotaloutta koskevista kansallisista toimenpiteistä. Toimenpide g) koskee tuottajien maksuosuuksien mukauttamista, jotta kannustetaan siihen, että tuotteet sisältävät suuremman osuuden kriittisiä uusiorka-aineita, jotka on otettu talteen asiaankuuluvien unionin ympäristönormien mukaisesti kierrätetystä jätteestä.

4. Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset valtion talousarvioon

Hallituksen esityksen perusteluissa ei ole riittävällä tavalla huomioitu, että uudistuksen toteuttaminen vaatii merkittäviä lisäresursseja viranomaisilta. Uudistuksen myötä asetuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden tuottajat veloitetaan toimittamaan hyvin yksityiskohtaisia tietoja sekä tuotteesta, sen koostumuksesta, että sen kierrätyksestä. Tämä uudistus aiheuttaa merkittävän neuvontatarpeen erityisesti toimeenpanon alkuvaiheessa. Hallituksen esityksessä osoitetut resurssit eivät riitä näiden tehtävien hoitamiseen ilman, että laissa ja asetuksessa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen kärsii. Esitämme, että viranomaisviestintään ja -neuvontaan osoitetaan pysyvää lisäresurssia, joka tulee käytettäväksi jo ennen lain voimaantuloa.

Laki eräiden EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen veloitteiden toimeenpanosta, valvonnasta ja seuraamuksista

Haluamme huomauttaa, että esityksen 7.1. kohdasta puuttuvat 4 §:n perustelut.

3 § Markkinavalvonta

Kriittisten raaka-aineiden asetuksessa asetetaan jäsenvaltioissa suoraan sovellettavia vaatimuksia ja velvollisuuksia yrityksille, jotka saattavat markkinoille asetuksen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita. Tuottajavastuussa olevia yrityksiä, eli tuottajia, koskee jo nykyisellään laajat raportointivelvoitteet. Tuottajien tapauksessa hallituksen esitys aiheuttaa merkittävää hallinnollista lisätaakkaa. Esitämme huolestamme asetuksesta seuraavien velvoitteiden yrityksille aiheuttamista uusista velvoitteista, kustannuksista ja hallinnollisesta taakasta. Esitämme, että hallinnollista taakkaa pyritään vähentämään osoittamalla riittävät resurssit tehokkaaseen viranomaisviestintään ja -neuvontaan jo ennen tuotevaatimusten voimaantuloa.

Hallituksen esitys on periaatteessa kannatettava, mutta sen toteuttaminen edellyttää riittäviä resursseja. Kiertotalouden toteutuminen vaatii yksityiskohtaista tuotetietoa, ja hallituksen esitys on askel tähän suuntaan. Pyydämme, että esitystä täydennetään viranomaisneuvonnan resurssien turvaamiseksi.

5 § Kriittisten raaka-aineiden kierrätystä edistävä ohjelma.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kiertotaloussuunnitelman laatimistehtävää työ- ja elinkeinoministeriölle. Kiertotaloussuunnitelman laatiminen työllistäisi myös ympäristöministeriötä, jonka toimialaan osa ohjelman toimenpiteistä kuuluu. Erityisesti asetuksen 26 artiklan 1 kohdan b, c, g ja h alakohdat ovat ympäristöministeriön toimialaa, sillä ne koskevat jätteitä ja kierrätyksen edistämistä, tuottajavastuuta sekä jätteen luokittelun päättymistä. Esitämme, että kiertotaloussuunnitelma laaditaan yhteistyössä sidosryhmien kanssa, jotta suunnitelmasta tulee toteuttamiskelpoinen. Olemme käytettävissä sidosryhmäyhteistyöhön tuottajavastuun asiantuntijana.

Pyydämme myös huomioimaan, että kriittisten raaka-aineiden kierrätystä edistävän ohjelman toimenpiteissä on päällekkäisyyksiä valmistelussa olevan kiertotalouslain osalta.

6 § Raportointi

Raportoitavien tietojen osalta tulee varmistua, että tiedot ovat teknisesti ja juridisesti saatavissa myös valmistajilta kaikille niille tuottajille tai niiden edustajille, jotka joutuvat tietoja raportointiketjussa raportoimaan, silloin, kun kyse on valmistajan tiedoista. Korostamme, että tuottajalla tai tuottajayhteisöllä voi olla useasta syystä rajallinen mahdollisuus saada itselleen raportoinnissa vaadittuja tietoja. Pyydämme huomioimaan, että raportointivelvoitteet täyttäminen voi vaatia erillistä sääntelyä.

7 § Tiedonsaantioikeudet ja tietojen luovuttaminen

Jotta raportointivelvoitteen alaiset tuottajat tai niiden edustajat saavat käyttöönsä tarvittavat tiedot valmistajalta, voidaan tarvita 7 §:n lisäksi erillistä tiedonsaantioikeuksiin liittyvää sääntelyä. Pyydämme huomioimaan tämän lisäsääntelytarpeen valmistajien tietojen saamiseksi.

Kunnioittavasti

Juha Kenraali

Puheenjohtaja

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK:n jäsenet:

Akkukierrätys Pb Oy

ERP Finland ry

FLIP ry

ICT-tuottajaosuuskunta -TY

Recser Oy

SELT ry

SER-tuottajayhteisö ry

Sumi Oy

Suomen Autokierrätys Oy

Suomen Keräyspaperi Tuottajayhteisö Oy

Suomen Keräystuote Oy

Suomen Pakkaustuottajat Oy

Suomen Palautuspakkaus Oy

Suomen Rengaskierrätys Oy

Suomen SUP-Tuottajayhteisö Oy

Holma Maija
Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta